Akıl ve İnanç · Kavram Kartları

Ad Soyad: .....
Sınıf / No: .....

Akıl

Düşünme, akıl yürütme ve değerlendirme süreçlerini gerçekleştiren; insanın doğruya ve hakikate ulaşmasını sağlayan zihinsel yetidir.

Örnek: İki yol arasından mesafeye ve trafiğe bakarak birini seçmek

İnanç

Bir düşünceyi, varlığı ya da önermeyi doğru veya güvenilir kabul etme durumudur; hem bir önermeyi doğru kabul eden zihinsel tutumu hem de güven, bağlılık ve teslimiyet içeren içsel yönelimi kapsar.

Örnek: Haritaya bakıp "Bu sokak çıkmaz." yargısını doğru kabul etmek (epistemik anlam)

Bilgi

Felsefede Platon'dan bu yana gerekçelendirilmiş doğru inanç olarak ele alınan; kişinin bir önermeye inanmasını, bu inancın gerçekte doğru olmasını ve sağlam gerekçelerle desteklenmesini gerektiren kavramdır.

İlgili düşünür: Platon

Örnek: Termometrede 39 dereceyi görüp ateşin olduğunu söylemek: inanç, doğruluk ve gerekçe

İman

Arapça kökenli; güven, samimiyet ve teslimiyet anlamlarını içeren, daha çok din alanına ait olan ve yöneldiği varlık Tanrı olan bağlılıktır.

Dinî inanç

İnancın dinî bağlamdaki karşılığıdır; Tanrı'nın varlığını kabul etmeyi ve Tanrı hakkındaki önermelerin doğruluğunu benimsemeyi içeren, bağlanma, güvenme ve teslimiyet barındıran kabuldür.

İlgili düşünür: Plantinga

Din felsefesi

Tanrı, ibadet, iman, inanç, vahiy, kutsal, peygamber ve dinî tecrübe gibi kavramları ele alan; amacı dinî inançları savunmak ya da çürütmek değil, ele aldığı konu ve problemleri temellendirmek olan felsefe alanıdır.

felsefesinifi.com

Akıl ve İnanç · Kavram Kartları

Temelcilik

İnancın akla uygun temellere ve kanıtlara dayandırılması, gerekçelendirilmesi gerektiğini savunan felsefi yaklaşımdır.

Fideizm

İmancılık da denen; inancın temellendirilmesinde aklın sınırlı bir gücü olduğunu, inancın aklı aştığını ve mantıksal bir temellendirmeye tabi tutulamayacağını savunan görüştür.

İlgili düşünür: Tertullianus, Kierkegaard

Radikal fideizm

Akıl ve inancın asla bir arada bulunamayacağını savunan, fideizmin en katı biçimidir.

İlgili düşünür: Tertullianus

Gönül

Tanrı inancının temellendirilmesinde ve Tanrı'ya varışta aracın akıl değil gönül olduğunu kabul eden, bununla birlikte aklın rehberliğini dışlamayan ılımlı yaklaşımın temel kavramıdır.

İlgili düşünür: Pascal, Yûsuf Has Hâcib, Âşık Paşa, Gazali, Mevlana, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre

Örnek: "Biz gerçekliği yalnız usla kavrayamayız, gönülle de biliriz ayrıca." (Blaise Pascal, Düşünceler, 1670)

Paradoks

Kierkegaard'a göre imanın taşıdığı nitelik; aklı aşan, mantıksal açıdan açıklanamayan ve temellendirilemeyen durumdur.

İlgili düşünür: Kierkegaard

Perde

Hacı Bektaş Veli'nin anlatımında Tanrı ile bütün nesneler arasında bulunan, gönül ile Tanrı arasında ise bulunmayan engeldir.

İlgili düşünür: Hacı Bektaş Veli

felsefesinifi.com

Akıl ve İnanç · Kavram Kartları

İlahi aşk

Yunus Emre'nin şiirinde öne çıkan, Tanrı'ya yönelen aşktır; aklın sınırlarını aşan bir hakikat arayışı mı yoksa akılla birbirini tamamlayan bir unsur mu olduğu tartışılır.

İlgili düşünür: Yunus Emre

Taklit imanı

Gazali'ye göre ilk iman mertebesidir; başkalarını örnek alarak benimsenen inançtır ve avamın imanı olarak da adlandırılır.

İlgili düşünür: Gazali

Yakîn

Gazali'ye göre şüpheden uzak, kesinliğe yakın en yüksek iman mertebesidir; kalbî tecrübe ve manevi sezgiyle ulaşılan bu imana ariflerin imanı da denir.

İlgili düşünür: Gazali

Apoloji

Savunma anlamına gelir; ilk dönem Hristiyan düşünürlerinin Hristiyanlığa yönelik eleştirilere felsefe aracılığıyla karşı çıkma çabasının adıdır.

Skolastik felsefe

Orta Çağ felsefesinin bir bölümünü oluşturan; bilimin dinin bir parçası ve aracı olarak ikinci planda kaldığı, Aristoteles'in felsefesinin, biyolojinin ve özellikle mantığın önem taşıdığı felsefedir.

Meşşaiye okulu

Hakikate ulaşmada aklın rolünü vurgulayan ve inancın akılla desteklenmesi gerektiğini savunan İslam felsefesi okuludur.

felsefesinifi.com

Akıl ve İnanç · Kavram Kartları

Kelam

Temsilcilerine göre hakikatin akılla bilinebileceği, ancak aklın naklî (vahiy, ayet, hadis) bilginin önüne geçtiği İslam düşüncesi okullarının ortak adıdır.

Tasavvuf

Aklın yalnızca inancın bilgisini tasdik etmede işe yaradığını kabul eden İslam düşüncesi geleneğidir.

Kötülük problemi

Ateist düşünürlerin, her şeye gücü yeten, her şeyi bilen ve mutlak iyi bir Tanrı'nın varlığına yönelik önemli itirazlarından biri olarak kullandığı problemdir.

felsefesinifi.com